

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10969608>

БЎЛАЖАК ОФИЦЕРЛАРНИ ПРОФЕССИОНАЛ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ЗАМОНАВИЙ КОММУНИКАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ РОЛИ

Хакимов Амир Алишер ўғли

Ички ишлар вазирлиги Академияси ҳарбий тайёргарлик кафедраси ўқитувчиси

akaxodja@mail.ru

АННОТАЦИЯ

Мақолада Ўзбекистон Республикаси олий ҳарбий таълим муассасаларида кадрдар тайёрлаш жараёнида замонавий коммуникацион технологияларнинг роли шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар олий ҳарбий таълим муассасалари курсантлари билан ўқ отиш тайёргарлиги машғулотларни ташкиллаштириш ва такомиллаштириш усуллари ҳамда курсантларнинг билим ва кўникмалрини шакллантиришида замонавий технологияларнинг ўрни ёритиб берилган.

Калит сўзлар: олий ҳарбий таълим муассасалари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, страйкбол, симуляция, жанговар тайёргарлик.

THE ROLE OF MODERN COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE OFFICERS

ABSTRACT

In the article, the role of modern communication technologies in the process of personnel training in the higher military educational institutions of the Republic of Uzbekistan, as well as the methods of organizing and improving shooting training of law enforcement agencies with cadets of higher military educational institutions, as well as the role of modern technologies in the formation of knowledge and skills of cadets, are highlighted.

Keywords: higher military educational institutions, law enforcement agencies, airsoft, simulation, combat training.

КИРИШ

Бугунги кунда Ўзбекистон Қуролли Кучлари мамлакатимиз хавфсизлиги ва барқарорлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини таъминлашга қодир бўлган, ҳаракатчан ва пухта қуролланган қудратли кучга айланди, деб айтишга барча асосларимиз бор. Дунёда юзага келган ҳозирги мураккаб вазиятда Ватанимиз мустақиллиги ва суверенитетини, унинг ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, энг қимматли бойлигимиз – жамиятимизда ҳукм сураётган тинчлик ва тотувликни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш нақадар муҳим аҳамиятга эга эканини барчамиз албатта чуқур англаймиз.

Ватан равнақи ғояси Ватанга дахлдорлик ҳисси мазмунини, ҳар бир кишининг манфаатларини юрт манфаатлари билан уйғунлаштирувчи, уни халқ бахт-саодати йўлида хизмат қилишга ундовчи бунёдкор ғоядир. У миллий истиқлолнинг олий мақсади Ўзбекистонда яшаётган барча фуқароларнинг эл-юрт камоли билан боғлиқ орзу-умидларини амалга оширишни ифодалайди. Ватанни ардоқлаш, эъзозлаш ва унга хизмат қилиш Конституциямизнинг 64-моддасида ҳам мустаҳкамлаб кўйилган. Жумладан, “Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбурдирлар”[1]. Ҳар қандай давлат ўз истиқболини соғлом ва баркамол авлод тимсолида кўради. Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар жараёнини, кучли фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий демократик давлат қуришдек эзгу мақсадлар рўёбини ёшлар иштирокисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Айнан шунинг учун ҳам биз 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон Тараққиёт стратегиясида юртимиз мудофаа салоҳиятини янада мустаҳкамлаш ва Қуролли Кучларимизни ривожлантиришни устувор йўналишлардан бири этиб белгиладик[2].

Сўнги йилларда Ички ишлар органларида қатор ислохотлар олиб борилаётганига қарамай жиноятчилик ўсишда давом этмоқда, айниқса ўғрилик, пичоқбозлик шунингдек хизмат вазифасини ўтаётган ходимга нисбатан қаршилик кўрсатиш ва хоказолар.. . Бу эса ҳар бир ходимдан ўзига бириктирилган шахсий таъбел қуролини тўғри, аниқ ҳамда тезкорлик билан қўллаш олиш янада долзарб вазифага айланмоқда.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Амалиёт шуни кўрсатадики ҳар қандай жиноятчиликка чек қўйишда сўнги чора сифатида бу қурол қўллашни талаб этади, бу эса ходимларни шахсий таъбел қуролидан фойдаланишда юксак маҳоратни талаб этади. Бу борада Ички ишлар

органлари тўғрисидаги қонуннинг 5 боби ҳамда Ички ишлар вазирининг 2017 йил 15 мартдаги **буйруғида кўрсатилган.**

Жиноий ҳаракатларни тўхтатиш бўйича ўтказган ҳар махсус қандай операция натижаси ахлоқий ва иродавий фазилатларга, ходимларнинг жисмоний тайёргарлигига, хизмат қуролини мукамал, мураккаб, тез ва ўзгарувчан психологик вазиятда ишончли ишлатиш қобилиятига боғлиқ. Шунингдек, ҳуқуқбузарликларга барҳам бериш пайтида табель қуролини мохирона қўллай олмаган Ички ишлар органи ходими нафақат ўзи, балки операция зонасида тасодифан пайдо бўлган фуқаролар ҳам азият чекиши мумкинлиги маълум[3].

Ўқотар қуролларни мукамал ўрганиш ва самарали қўллай билиш учун улар билан бажариладиган машқларни доимо такрорлаб бориш зарур. Ўқ отиш тайёргарлиги бўйича билимлар, маҳорат ва малакаларга синф машғулотларида, ўқ отиш машқларида, ўқув отишларида ва қурол-яроғларга хизмат кўрсатиш соатларида эга бўлинади. Ўқ отишларни бажаришда курсантлар қурол билан ҳаракатларни бажаришнинг амалий билимларига эга бўладилар, турли хил вазифаларни мустақил ҳал қилишни ўрганадилар. Ўқ отиш тайёргарлиги фанини ўқитишда “Моделлаштирилган симуляция” марказлари ва электрон тренажер тирлардан фойдаланиш анча қулайлик яратади.

Инновацион технологилардан фойдаланиш орқали вақт ва кучини тежашга интилоқда бу эса инсондан маълумотларни филтирлаш ва интеллектуал салоҳиятини оширишни талаб этади. Бунинг натижасида инсон фаолияти кенгайиб пировард масалаларни ҳал қилиш имконини беради[4]. Янги инфорацион технологиялар инсон фаолиятининг барча соҳаларига кириб боришни талаб қилмоқда ҳамда ушбу билимларни пухта эгаллаган турли хил касб эгалари юқори малакали мутахассислар бўлиб етишмоқда.

НАТИЖАЛАР

Моделлаштирилган симуляция воситалари орқали, маълум бир ҳудудда турли хил вазиятларда ҳарбий бўлинмалар томонидан олиб бориладиган жанговар ҳаракатларнинг театрини яратиш ва ишлаб чиқишдир. Бунда турли хил шароитлардаги ҳудудлар (кундузи ёки тунги вақтлардаги тоғли ҳудуд, чўл ҳудуди, шаҳар ёки қишлоқ шароитидаги ҳудудлар ва бошқалар) ҳамда унда жанговар ҳаракатларни олиб борувчи бўлинмаларнинг шахсий таркиби ва уларнинг ҳаракатланиш тактикалари ишлаб чиқилади.

Симуляция-курсантлар томонидан олдиндан моделлаштирилган жанговар ҳаракатлар театрини симуляция воситаларидан фойдаланган ҳолда бирон-бир ҳарбий хизматчи ролида олиб боришдир.

“ Моделлаштирилган симуляция маркази ”нинг қулайликлари :

-синфхонадаги компьютерлар марказлаштирилиб ўқитувчи томонидан барча курсантларни назорат қила олиш, шунингдек курсантларнинг йўл қўйган хато ва камчиликларини етказиб, тузатиб бориш;

-ўқитувчи ўзининг компютери орқали ҳарбий хизматчи ва курсантлар томонидан олиб борилаётган жанговар ҳаракатлардаги вазиятни кескин ўзгартириш имконияти мавжудлиги бу еса уларни турли вазиятларда тўғри қарор қабул қилишга ўргатади;

-курсантларни гуруҳ билан биргаликдаги ҳамжихат ҳаракатларини янада мустаҳкамлайди;

-тахсил олувчиларнинг жанговар ҳаракатлар театри реал ҳолатга яқин бўлгани учун мавзунини тез ва сифатли ўзлаштириши;

-машғулоти ўзининг тарихида бўлганлиги боис тахсил олувчилар фанга ва мавзуга қизиқишларини ортиши ;

-битта машғулотнинг ўзида тахсил олувчиларнинг турли хил қуроллардан ўқ отиш имкониятига эга бўлишлари.

Страйкбол - бу ҳарбий спорт ўйинидир, унда иштирокчилар отиш учун металл ёки пластмассадан ясалган жанговар қуролларнинг ҳақиқий электропневматик нусхаларини қўллайдилар. Бошқа ҳарбий тактик ўйинлардан фарқли ўлароқ, страйкболда бўёқ ёки лазер нурлари ўрнига пластик шарлардан фойдаланади. Бу ўйинни янада қизиқарлироқ тус олдиради, яъни ҳақиқий ҳарбий дала формасига ўхшаш махсус жиҳозларни кийишингиз керак, бу эса ҳарбий хизматчиларни реал ҳолатга яқинлаштиради

МУҲОКАМА

Бир қатор муаммолар мавжудки, уларни ҳал қилмасдан ижобий натижаларга еришиш мумкин эмас.

1) янги маълумотларни жорий етишнинг ягона методологиясининг йўқлиги технологияларни касбий тайёргарлик ва амалиёт ходимлари фаолияти тўлақонли йўналтирилмаганлиги;

2) таълим фаолиятини ҳамкорлик ва мувофиқлаштиришнинг паст даражаси ягона маълумотлар базасини яратишда таълим муассасалари ва дастурий таъминот;

3) профессор-ўқитувчилар таркибининг янги ахборот технологияларидан етарли даражада фойдалана олмаслиги[4].

Ушбу технологияларни қўллашнинг афзаллиги:

-ОХТМ курсантлари ва тингловчиларининг отиш тайёргарлиги билан доимий равишда шуғулланиш учун замин яратади;

-жанговар ўқув ва фойдаланилаётган ўқув моддий техник базанинг ўқувчиларни бандлиги даражаси кескин ошади;

-командирлар ўз бўйсунувчиларини навбати билан компьютер синфларида дала машғулотларидан олдин машқ қилдириши дала машғулотлари давомида уларни қўшимча шуғуллантириш учун сарфланадиган вақтни тежайди;

-командирларнинг тезкорлик билан мақсадга мувофиқ қарорлар қабул қила оладиган тайёргарлик сифатини оширади;

-тренажерлар ва компьютерлар исталган ехтимолий душман билан жанг олиб бориш ва унинг самарасини кўриш учун замин яратади.

вақт тежаб қолинади;

-якка тартибда ишлаш ва назорат қилиш соддалаштирилади;

-баҳолашда шаффофликга еришилади;

-ўқитувчи ва ўқувчи ўртасида ҳамкорлик муҳити реал имкон яратилади, турли вазиятларга киритилади;

-мониторда ҳаракатланиётган нишонлар тўхтатиш ва қайта тиклаш мумкин;

-ҳарбий хизматчиларнинг руҳий тайёргарлигини синаб кўриш натижасида ўзига ишонч хисси янада мустаҳкамланади ва бошқалар.

ХУЛОСА

Симуляция-курсантлар томонидан олдиндан моделлаштирилган жанговар ҳаракатлар театрини симуляция воситаларидан фойдаланган ҳолда бирон-бир ҳарбий хизматчи ролида олиб боришдир.

“ Моделлаштирилган симуляция маркази ”нинг қулайликлари :

-синфхонадаги компьютерлар марказлаштирилиб ўқитувчи томонидан барча курсантларни назорат қила олиш, шунингдек курсантларнинг йўл қўйган хато ва камчиликларини етказиб, тузатиб бориш;

-ўқитувчи ўзининг компютери орқали ходимлар ва курсантлар томонидан олиб борилаётган жанговар ҳаракатлардаги вазиятни кескин ўзгартириш имконияти мавжудлиги бу еса уларни турли вазиятларда тўғри қарор қабул қилишга ўргатади;

-курсантларни гуруҳ билан биргаликдаги ҳамжиҳат ҳаракатларини янада мустаҳкамлайди;

-таҳсил олувчиларнинг жанговар ҳаракатлар театри реал ҳолатга яқин бўлгани учун мавзунини тез ва сифатли ўзлаштириши;

-машғулот ўйин тарикасида бўлганлиги боис таҳсил олувчилар фанга ва мавзуга қизиқишларини ортиши ;

-битта машғулотнинг ўзида таҳсил олувчиларнинг турли хил қуроллардан ўқ отиш имкониятига эга бўлишлари;

-ўқ дорилар билан ҳеч қандай муаммо келиб чиқмаслиги.

Хулоса сифатида таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикаси олий ҳарбий таълим муассасалари ўқ отиш тайёргарлигини талаб даражасида ташкил этиш ва пухта ўзлаштириш ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга малакали кадрлар билан таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш каби фаолиятини самарали ташкил қилиш имконини беради.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ (REFERENCES)

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т., 2023. – 64-модда // URL:<http://lex/uz>
2. Мирзиёев Ш. М. Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг 31 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига байрам табриги // Халқ сўзи. – 2023 й 13 январь.
3. Горбенков С. Г. Методика огневой подготовки слушателей учебных заведений МВД России: Автореф. дис. ... канд пед. Наук. – М., 1997. – С. 3.
4. Khizhnaya A. V., Kutepov M. M., Gladkova M. N., Gladkov A. V. & Ornikova E. I. Information Technologies in the System of Military Engineer Training of Cadets. International Journal of Environmental and Science Education. 2016. № 11 (13). P. 6238–6245. (Translated from English)
5. Козлов О. А. Роль информационных технологий в процессе профессиональной подготовки курсантов войск национальной гвардии российской федерации // The Education and science journal. 2016. № 8 (137)